

Практичне заняття № 5

Тема: Складання технічних умов на продукцію, процес, послугу.

Мета заняття: вивчення вимог нормативних документів щодо правил побудови, викладання, оформлення, погодження, прийняття і позначання технічних умов. Набуття навичок розроблення технічних умов на продукцію.

Теоретичні відомості

Технічні умови (ТУ) – нормативний документ, що встановлює технічні вимоги, яким мають відповідати продукція, процеси і послуги.

ТУ розробляють їх власники ініціативно, або на замовлення, якщо:

- нема національних стандартів на розроблювану продукцію;
- потрібно конкретизувати, доповнити або підвищити вимоги чинних стандартів на дану продукцію, розширення асортименту (в таких ТУ мають бути лише вимоги, які відмінні від установлених цими стандартами, не повторюючи вже регламентованих норм і положень).

ТУ розробляють на:

- один конкретний вид продукції;
- декілька однорідних видів продукції – групу однорідної продукції (групові ТУ).

Побудова і викладання ТУ:

На даний час в Україні діють наступні основоположні документи, що встановлюють правила розроблення, погодження і реєстрації технічних умов:

- ДСТУ 1.3:2004 „Національна стандартизація. Правила побудови, викладання, оформлення, погодження, прийняття і позначення технічних умов”;
- ДСТУ 1.6:2004 „Національна стандартизація. Правила реєстрації нормативних документів”;
- ДСТУ-Н 4486:2005 „Система конструкторської документації. Настанови щодо типової побудови технічних умов”;
- ГОСТ 2.114-95 „ЕСКД. Технические условия”.

Позначання ТУ:

У позначенні ТУ має бути:

- індекс документа - «ТУ»;
- скорочена назва держави - «У» ;
- код продукції за ДК 016 (три перші знаки);
- код підприємства (організації) - власника ТУ згідно з «Єдиним державним реєстром підприємств і організацій України» (ЄДРПОУ) (вісім знаків);
- порядковий реєстраційний номер, що його надає власник ТУ (три знаки);
- рік прийняття (чотири знаки) для ТУ, прийнятих вперше чи на заміну чинних ТУ - через двокрапку.

Приклад:

ТУ У 27.1-21926977-001:2004

Термін чинності ТУ:

ТУ затверджують, зазвичай, без обмеження строку чинності.

Обмеження строку чинності встановлюють, за потреби, погодивши це із замовником (споживачем), або на письмово обґрунтовану вимогу органу держнагляду.

Строк чинності ТУ на харчові продукти і продовольчу сировину встановлюють не більше ніж 5 років.

Відповідно до вимог ДСТУ 1.3:2006:

– з Держбудом України підлягають погодженню ТУ на продукцію будівельного призначення;

– з центральним органом виконавчої влади з питань транспорту погоджують ТУ на конструкцію транспортних засобів, на продукцію для транспортної галузі і на транспортні послуги;

– з центральним органом виконавчої влади, на який, згідно з чинним законодавством, покладено контролювання за безпекою колісних транспортних засобів і дорожнього руху додатково погоджують ТУ на конструкцію дорожніх транспортних засобів, на послуги щодо переобладнання транспортних засобів;

– з центральним органом виконавчої влади з питань промислової політики погоджують ТУ на продукцію, яку виробляють з використанням брухту: кольорових металів і їх сплавів, легованих чорних металів і феросплавів;

– з Державним підприємством „Український державний центр радіочастот” підлягають погодженню ТУ на радіоелектронні засоби і випромінювальні пристрої.

Законодавством України також регламентується погодження технічних умов. Відповідно до Закону України „Про охорону праці ” технічні умови на засоби праці і технологічні процеси повинні включати вимоги щодо охорони праці і погоджуватися з органами державного нагляду за охороною праці. Погодження ТУ на пожежонебезпечні технологічні процеси і продукцію з органами державного пожежного нагляду вимагає Закон України „Про пожежну безпеку”.

Відповідно до вимог Закону України "Про забезпечення санітарного і епідеміологічного благополуччя населення" ст.11:

– усі технічні умови підлягають державній санітарно-епідеміологічній експертизі.

У табл. 1 наведено вимоги до розділів технічних умов.

Таблиця 1.

Вимоги до розділів технічних умов

Види ТУ	ТУ на будь-яку продукцію	ТУ на продукцію, що є складниками конструкторської документації
Основоположні НД, що	ДСТУ 1.3:2004 ДСТУ 1.5:2003	ДСТУ 1.3:2004 ГОСТ 2.114-95

регламентують вимоги до побудови		ДСТУ-Н 4486:2005
Розділи ТУ	- сфера застосування; - н о р м а т и в н і посилання; - технічні вимоги (класифікація, параметри й розміри, основні показники і характеристики, вимоги до сировини, матеріалів, покупних виробів, комплектність, маркування, пакування); - вимоги безпеки; - вимоги охорони довкілля, утилізація; - правила приймання; - м е т о д и контролювання (випробування, аналізу, вимірювання); - транспортування і зберігання; - правила експлуатування, ремонту; - гарантії виробника.	- вступна частина - технічні вимоги (основні параметри і (чи) розміри, основні показники (характеристики, властивості) функціональної призначенності; вимоги до сировини, матеріалів, покупних виробів, складових частин виробу, елементів конструкції; комплектність постачання; маркування; пакування); - вимоги безпеки; - вимоги охорони довкілля, утилізація; - правила приймання; - транспортування і зберігання; - правила експлуатування, ремонту; - гарантії виробника; - перелік НД, на які є посилання в ТУ (оформлюють, як додаток А до технічних умов).

Комплект ТУ на реєстрацію:

Технічні умови (зміну до ТУ) подають на реєстрування із супровідним листом підприємства-розробника продукції чи підприємства-власника ТУ у трьох примірниках (оригінал і два дублікати), не пізніше 6 міс. після прийняття ТУ разом з такими документами:

– копіями документів про погодження, в тому числі органами державного нагляду, якщо це погодження встановлено чинними технічними регламентами і законодавством (якщо нема погоджувальних підписів у ТУ, завірених печаткою органу чи установи);

– каталожною картою продукції у двох примірниках;

– копією контракту (ліцензії) на застосування для ТУ іноземних фірм.

Для ТУ на харчові продукти, тютюнові вироби та алкогольні напої додатково подають такі документи (копії документів):

- перелік матеріалів, речовин, сировини, що застосовуються у процесі виготовлення;

- висновок державної санітарно-епідеміологічної експертизи для продовольчої сировини, речовини та супутнього матеріалу

Залежно від виду продукції під час перевіряння ТУ додатково, на вимогу, подають такі документи (копії документів):

- акт приймання дослідного зразка або акт кваліфікаційних випробувань установчої серії (першої промислової партії);
- протокол дегустаційних комісій харчових продуктів та алкогольних напоїв ;
- для харчової продукції - технологічну інструкцію чи інший документ опису технологічного процесу виготовлення;
- свідоцтво про державну реєстрацію пестицидів, агрохімікатів і технічних засобів їх застосування;
- протокол художньої ради;
- акт державних приймальних випробувань;
- висновок санітарно-епідеміологічної експертизи про погодження ТУ на продукцію, вимоги до якої встановлено в нормативно-правових актахрим.;
- ветеринарне свідоцтво для продукції тваринного походження;
- реєстраційне посвідчення для медичних виробів.

Перегляд ТУ

Технічні умови треба перевіряти регулярно: не рідше одного разу на п'ять років після надання їм чинності чи останнього перевіряння, якщо не виникає потреби перевіряти їх раніше у разі прийняття нормативно-законодавчих актів, якими регламентовано інші вимоги, ніж ті, що встановлені в ТУ.

Внаслідок перевіряння (за необхідності) вносять зміни до цих ТУ або розробляють ТУ на заміну чинних установленим порядком.

Відмітку про перевіряння ТУ, які не потребують внесення змін виконують у порядку, встановленому власником ТУ.

Порядок зміни ДП, що обліковує ТУ та зміни до них

У разі зміни власника ТУ та/або зміни його місця розташування, власник ТУ має право змінити ДП, що обліковує ТУ та зміни до них. У цьому разі підприємство-власник ТУ повинно надати до цього ДП:

- завірену копію ТУ;
- 4 завірені копії змін до них ;
- каталожну карту продукції у двох примірниках;
- довідку ДП, що зареєстрував ТУ, щодо чинності цих ТУ на момент передачі.

Вилучення технічних умов із бази даних

Технічні умови вилучаються із бази даних "Технічні умови України" у таких випадках :

- у разі скасування ТУ на підставі листа власника ТУ;
- після закінчення терміну чинності, якщо протягом двох місяців у технічні умови не внесені зміни щодо продовження їх чинності;
- у разі відкликання погодження офіційним листом із наведеним обґрунтуванням;
- у разі недотримання підприємством-власником ТУ вимоги ДСТУ 1.3 щодо їх перегляду;

- у разі виявлення невідповідності ТУ законодавству України, нормативно-правовим актам, в тому числі технічним регламентам, якщо власником технічних умов не вжито заходів щодо усунення зазначених невідповідностей.

Технічні умови вилучаються із бази даних через два місяці після оприлюднення попередження про вилучення технічних умов із бази даних Утримувач, або у щоквартальному бібліографічному покажчику "Технічні умови України".

Повторне внесення ТУ до Головного фонду та бази даних "Технічні умови України".

Вилучені з Головного фонду та бази даних "Технічні умови України" ТУ можуть бути повторно внесені до них за заявою їх власника, за умови усунення підстав для вилучення, протягом трьох років з дати вилучення.

ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ РОБОТИ

1) Вибрати об'єкт стандартизації для побудови технічних умов із заданого переліку .

2) Сформулювати основні технічні вимоги до об'єкта стандартизації (показники якості).

3) Визначити показники безпеки і охорони довкілля.

4) Розробити проект технічних умов відповідно до вимог НД (ДСТУ 1.3:2004, ДСТУ-Н 4486:2005) та керуючись матеріали цих методичних вказівок.

ЗАПИТАННЯ ДО САМОКОНТРОЛЮ

4.1) Що таке технічні умови?

4.2) У яких випадках розробляють технічні умови?

4.3) Який термін чинності технічних умов?

4.4) Які основні розділи загалом повинні бути в технічних умовах?